

NOI URME SCITICE LÎNGĂ BOTOȘANI

La circa 8 km sud-est de orașul Botoșani, în dreptul satului Zăicești, pe panta dinspre sud a dealului „Porcari” și anume la distanță de 100 m de culmea dealului unde se află în prezent castelul de apă al G.A.S. Zăicești, pe cînd se săpa șanțul pentru instalarea conductei de apă, au fost găsite la

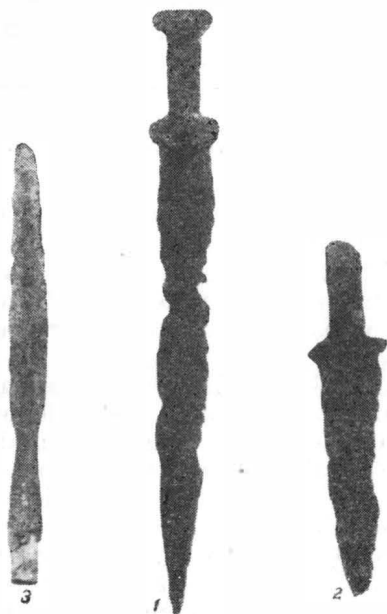

Fig. 1. — Armele scitice de la Zăicești-Botoșani.

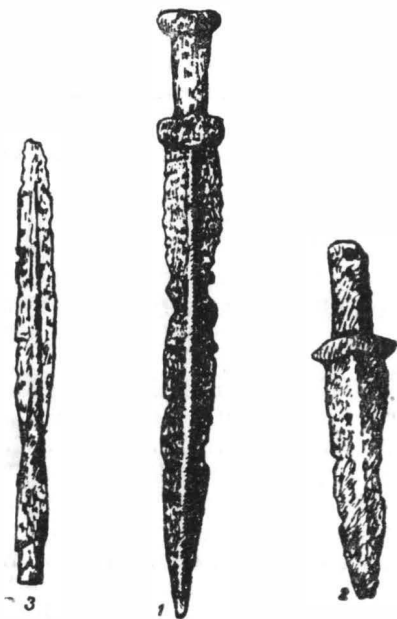

Fig. 2. — Armele scitice de la Zăicești-Botoșani.

adîncimea de 0,70 m trei obiecte de fier, puternic atacate de rugină. Aceste obiecte, găsite pe o arie destul de restrînsă (circa 1,50 m²), sînt : două pumnale și un vîrf de lance (fig. 1). Probabil că, în trecutul îndepărtat,

pe aceste locuri au fost păduri întinse, întrucît solul este brun-gălbui și se află imediat sub solul vegetal subțire de circa 0,30 m.

Prezența celor trei arme, aproape la același nivel și în același loc, ne face să presupunem că ele au aparținut unui luptător înmormîntat prin apropiere.

DESCRIEREA OBIECTELOR

1. Cea mai mare dintre piesele găsite la Zăicești este un pumnal cu două tăișuri, avînd lungimea totală 51 cm, lungimea mînerului 10 cm iar cea a lamei 41 cm, inclusiv garda mînerului. Forma mînerului este trapezoidală, avînd baza mare sus, de 3 cm, iar baza mică, jos la garda mînerului, cu o lățime de 2 cm.

Capătul mînerului este de formă dreptunghiulară (bară transversală) ușor rotunjită la capete, formată din două plăci așezate de o parte și de alta a barei mînerului și prinse la capete. Grosimea mînerului este de 0,5 cm.

Garda mînerului formată din două plăci, care se suprapun peste corpul pumnalului și sînt prinse la capete prin batere, este cordiformă, cu vîrfurile lobului într-o parte iar partea superioară ușor înălțată. Dimensiunile plăcilor care formează garda sînt: lățime 0,55 cm și înălțime 3,5 cm.

Lama pumnalului are tăișurile paralele și vîrfurile ascuțite. Lungimea amei de la gardă este de 37 cm, lățimea în partea superioară de 4 cm. Această parte a pumnalului (lama) este mai puternic atacată de rugină, ceea ce a făcut ca la 8 cm pornind de la gardă, o parte din ambele tăișuri să se fi desprins pe o porțiune de circa 7 cm.

Din cauza oxidării puternice nu se poate distinge, nici pe mîner și nici pe garda pumnalului, dacă a avut vreun decor.

2. O altă piesă găsită în același loc și păstrată fragmentar este tot un pumnal dar cu lama mai scurtă. Acest pumnal are lungimea de 28,2 cm în total, din care mînerul 9 cm, iar lama pumnalului împreună cu garda 19,2 cm.

Mînerul pumnalului are forma dreptunghiulară cu lățimea de 2,6 cm și grosimea de 0,2 cm. La capătul de sus mînerul se termina probabil tot cu o bară transversală formată din două plăci ca și la primul pumnal, care însă s-a pierdut. Dovada o constituie corpul mînerului mult subțiat la capăt. Datorită acestei tehnici de lucru a pumnalelor de tip scitic adesea și garda pumnalului se desprinde. Garda mînerului nu mai este cordiformă ca la primul pumnal, ci are forma unui triunghi obtuz cu latura mare scobită. Placa de deasupra este la un capăt prinsă de cealaltă prin batere. Corpul propriu-zis al pumnalului are lungimea de 19,2 cm cu lățimea în partea superioară de 4,5 cm iar la vîrf de 0,7 cm. Lama are două tăișuri și este îngroșată la mijloc. Și această piesă este puternic oxidată ceea ce face să nu se poată distinge eventualele decoruri.

3. Cea de-a treia piesă este vîrfurile unei lănci de fier, lungă de 34 cm, al cărei vîrf este rupt într-o parte. Vîrfurile de lance are forma unei frunze cu

nervura mediană destul de pronunțată și se termină prin tubul în care se introducea tija lăncii. Corpul propriu-zis al vârfului de lance este de 24 cm, iar tubul sau teaca de înmănușare mai păstrează doar 10 cm, fiind puternic oxidată. În teaca de înmănușare a fost găsit un fragment dintr-un inel de fier cu lățimea de 0,7 cm distrus prin oxidare și care se punea probabil la capătul tijei de lemn pentru o fixare mai trainică.

Concluzii : Pumnalele de fier găsite la Zăicești (Botoșani) după felul confecționării lor și amănuntele subliniate în descriere, sînt de proveniență scitică sau de tip scitic (akinakes). Ele au analogii cu pumnalele găsite în săpăturile de la Bîrsești (rn. Focșani), la Bîcu (rn. Vaslui), la Comarna (rn. Iași) sau la Măcișeni (rn. Bujor). Pumnalul descris la punctul 1 este asemănător cu cel aflat în movila XIII de la Bîrsești ¹, de care îl deosebește doar faptul că este de dimensiuni mai mari (51 cm față de 39 cm a celui de la Bîrsești). Capătul mînerului este format tot dintr-o bară transversală plată, iar garda mînerului compusă din două plăci este cordiformă și apropiată de cea a săbiei-lemnă de la Medgidia ². O altă caracteristică asemănătoare săbiei de la Medgidia este că tăișurile merg aproape paralel iar către vîrf se apropie unul de celălalt ³.

Pumnalul fragmentar este asemănător cu cele găsite la Bîrsești și la Măcișeni, de care se apropie ca mărime, atît de akinakesul cu antene descoperit în movila XXV, mormîntul 1 de la Bîrsești ⁴ cît și de akinakesul găsit la Măcișeni ⁵, dar cel găsit la Zăicești a avut la capătul mînerului probabil o bară formată din două plăci care s-au pierdut.

Cele două pumnale sînt scitice și constituie pe lîngă cazanul de bronz găsit la Iacobeni (com. Dîngeni, rn. Săveni) o nouă urmă a sciților pe aceste locuri, datînd din secolele VI-V î.e.n.

Relativ la vîrf de lance, acest tip în formă de frunză cu nervură mediană se apropie de cele din silvo-stepă, în timp ce cele fațetate se apropie de cele grecești și nu se găsesc în regiunile scitice sau în regiunile de silvo-stepă, influențate de cultura scitică ⁶. Vîrf de lance de fier de la Zăicești prezintă analogii cu cele găsite în mormîntul scitic de la Aiud ⁷, în săpăturile de la Balta Verde și Gogoșu (rn. Vinjul Mare) ⁸, acestea din urmă atribuite tracilor dar datate în aceeași perioadă.

Deci, atît pumnalele cît și vîrf de lance sînt contemporane și pot fi datate în secolele VI-V î.e.n. În ceea ce privește însă stabilirea populației care le-a folosit, fie sciți, într-una din incursiunile lor pe aceste locuri, sau

¹ Sebastian Morintz, *Săpăturile de la Bîrsești*, în *Materiale*, VI, p. 233, 234, fig. 3.

² D. Berciu, *O descoperire traco-scitică din Dobrogea și problema scitică la Dunărea de jos*, în *SCIV*, X, 1959, 1, p. 11.

³ *Ibidem*, p. 23.

⁴ Sebastian Morintz, *Săpăturile de la Bîrsești*, în *Materiale*, VII, p. 201, fig. 2.

⁵ V. Palade, *Un pumnal scitic descoperit la Măcișeni*, în *Arheologia Moldovei*, II—III, p. 487 și 488.

⁶ Dorin Popescu, *Sciții în Transilvania în opera lui V. Pârvan*, în *SCIV*, IX, 1958, 1, p. 24.

⁷ V. Pârvan, *Getica. O protoistorie a Daciei*, 1926, p. 354, fig. 246/8.

⁸ D. Berciu și E. Comșa, *Săpăturile de la Balta Verde și Gogoșu (1949 și 1950)*, în *Materiale*, II, p. 363, 394, 395, fig. 93/3, 100/3 și 124/1.

populația traco-getică, a cărei prezență este confirmată pentru secolele V-III î.e.n. în așezările fortificate de la Stîncești lângă Botoșani, la o depărtare de circa 10 km de locul unde au fost descoperite armele descrise mai sus, deocamdată nu putem preciza nimic.

SIMION RAȚĂ

НОВЫЕ СКИФСКИЕ СЛЕДЫ ОКОЛО ГОРОДА БОТОШАНЬ

РЕЗЮМЕ

На расстоянии примерно 8 км на юго-восток от города Ботошань вблизи от села Зэйчешть были найдены три экземпляра железного оружия: два обоюдоострых кинжала и наконечник копья. Один из кинжалов, длиной в 51 см, имеет сердцевидную рукоятку, а верхнее окончание кинжала снабжено поперечным брусом, сделанным из двух пластинок. Второй кинжал поменьше, его длина равняется 28,2 см, а рукоятка сделана из двух пластинок, скрепленных на одном конце, и имеет форму тупого треугольника, длинная сторона которого имеет выемку. Наконечник копья имеет форму листа с довольно ярко выраженной срединной нервюрой; длина его равна 34 см.

Как кинжалы, так и наконечник копья принадлежат к скифскому типу и благодаря аналогиям, найденным в Бырсешти, Мэчишены, Балта Верде и Гогошу, могут быть датированы VI—V вв. до н.э.

Скифское оружие, найденное в Зэйчешти, представляет собой новые следы пребывания скифов в зоне близости от г. Ботошань.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Скифское оружие из Зэйчешти-Ботошань.

Рис. 2. — Скифское оружие из Зэйчешти-Ботошань (рисунок).

NOUVEAUX VESTIGES SCYTHIQUES PRÈS DE BOTOȘANI

RÉSUMÉ

A quelque 8 km au sud-est de Botoșani près du village de Zăicești on a découvert trois armes en fer : 2 poignards à double tranchant et une pointe de lance. L'un des poignards de 51 cm de longueur, présente une garde cordiforme et au bout de la poignée, une barre transversale formée de deux plaques. Le second poignard est plus petit, 28 cm de longueur, avec la garde de la poignée composée de deux plaques réunies à l'un des bouts et formant un triangle obtus, écranché sur son plus grand côté. La pointe de lance d'une longueur totale de 34 cm est en forme de feuille, à nervure médiane assez prononcée.

Les deux poignards et la pointe de lance sont de toute évidence scythiques et par analogie avec pièces découvertes à Birsești, Măcișeni, Balta Verde et Gogoșu on peut leur assigner comme date les VIe — Ve siècles avant notre ère.

Ces armes scythiques de Zăicești, constituent des nouvelles traces de la présence des Scythes près de Botoșani.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — Armes scythiques de Zăicești-Botoșani.

Fig. 2. — Armes scythiques de Zăicești-Botoșani (dessin).

